WIKIPÉDIA

Amhara nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

Az **amhara nyelv** (amharául አማርኛ *amarəñña* fonetikus kiejtéssel: [amarɨɲɲa][2]) az afroázsiai nyelvcsalád, azon belül a sémi nyelvek csoportjába sorolható természetes nyelv. A nyelv beszélőinek száma az 1994-es népszámlálás adatai alapján összesen mintegy 17 528 500 fő volt, a beszélők számának legnagyobb hányada – 17 400 000 fő – Etiópia állam területén él, ahol az amhara számít az egyetlen hivatalos nyelvnek, miközben az ország lakosságának mindössze egyharmada beszéli a nyelvet.[1][3] Anyanyelveként összesen 14 743 556 etiópiai személy beszéli az amharát, valamint további 4 millióan használják mint második nyelvet.[1] A nyelv leírásához az abugida írásrendszerek közé sorolható geez írást használják, módosított jelek segítségével.[3][4][5] A geeztől többé-kevésbé független módon kialakult, önálló irodalma a 16–17. századtól kezdődően ismert.[5] A sémi nyelvek közül az arab után a második legtöbb ember által beszélt nyelvnek számít.[3]

Etiópián kívül a nyelvet körülbelül 2,7 millió kivándorolt beszéli, e csoport tagjainak legnagyobb része Kanada, az Amerikai Egyesült Államok és Svédország területén él.[6] Izraelben található továbbá egy mintegy 120 000 fős amhara nyelvű közösség, amelynek tagjai etiópiai származású zsidók. A kisebbség létezésének egyik legfőbb oka az, hogy Etiópiában több évszázadon keresztül fennállt egy zsidó közösség, melynek pontos eredete teljesen nem ismert, azonban minden bizonnyal legalább a kereszténység megérkezésének idejéig nyúlik vissza.[3] Az Afrikában elhelyezkedő országok közül Egyiptom és Eritrea területén található nagyobb létszámú amhara nyelvű közösség.[7]

Az amhara helyzete Etiópiában számos vita és kérdés témájának számít. Az országban tevékenykedő haladó politikusok javaslata szerint az amhara mellett több más nyelvnek is hivatalos státuszt kellene kapnia – a Dél-afrikai Köztársaság példáját követve, ahol az 1990-es évektől kezdve 11 hivatalos nyelvet vezettek be. A nyelvi helyzet terén komoly előrelépés született 1991-ben, amikor az új alkotmány engedélyezte a kisebbségi nyelvek használatát az általános iskolai oktatásban is, azonban az etiópiai közigazgatás területén még mindig az amhara az egyedüli meghatározó nyelv.[3] Az amhara számít az általánosan elfogadott nyelvnek az állami

Amhara
አማርኛ *amarəñña*

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

Az *Ityop'iya Federalawi Demokrasiyawi Ripeblik* (’Etióp Szövetségi Demokratikus Köztársaság’) kifejezés amhara nyelven

Kiejtés	[amarɨɲɲa]
Beszélik	Etiópia; további közösségek Egyiptom, Eritrea, Kanada, az Amerikai Egyesült Államok, Svédország és Izrael területén
Terület	Addisz-Abeba városi tanács, Amhara szövetségi állam, Benishangul-Gumuz szövetségi állam, Dire Dawa igazgatási tanács, Gambela szövetségi állam, illetve Déli nemzetek, nemzetiségek és népek szövetségi állam
Beszélők száma	1994: 17 528 500[1] fő
Nyelvcsalád	afroázsiai nyelvcsalád sémi nyelvek déli sémi keleti

intézmények és iskolák, a hadsereg és a vállalkozások körében, illetve a helyi folyóiratok nagy része is amharául íródik. Ezen kívül az etióp ortodox egyház is a nyelvet használja.[8]

Tartalomjegyzék

Jegyzetek

1. Szerk. Lewis, M. Paul: *Ethnologue: Languages of the World.* (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=amh) Tizenhatodik kiadás. Dallas, Texas: SIL International. 2009. ISBN 978-1-55671-216-6 (angol nyelven)
2. *Learn Amharic* (https://web.archive.org/web/20120905025213/http://learn101.org/amharic.php) (angol nyelven). Learn101.org, 2012 [2012. szeptember 5-i dátummal az eredetiből (http://learn101.org/amharic.php) archiválva]. (Hozzáférés: 2012. augusztus 17.)
3. Péli Péter: *A második legnagyobb sémi nyelv: az amhara. Etióp királyságok, fekete zsidók, rasztafárik* (http://www.nyest.hu/hirek/a-masodik-legnagyobb-semi-nyelv-az-amhara). Nyelv és Tudomány, 2011. január 20. (Hozzáférés: 2012. augusztus 17.)
4. Ager, Simon: *Amharic (አማርኛ)* (http://www.omniglot.com/writing/amharic.htm) (angol nyelven). Omniglot, 2012 (Hozzáférés: 2012. augusztus 17.)
5. Sémi-hámi (hámi-sémi), afroázsiai nyelvcsalád: Sémi ág: Délnyugati alcsoport: Amhara. In Fodor István: *A világ nyelvei és nyelvcsaládjai.* Budapest: Tinta. 2004. 148. o. ISBN 963 7094 06 7

	etiópiai sémi déli ág köztes csoport amhara-argobba **amhara**
Írásrendszer	geez írás (abugida)
Rang	51.
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Etiópia
Gondozza	*nincs hivatalosan elfogadott gondozója*
Nyelvkódok	
ISO 639-1	`am`
ISO 639-2	`amh (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=tyv)`
ISO 639-3	`amh (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=tyv)`

A Wikimédia Commons tartalmaz *አማርኛ amarəñña* témájú médiaállományokat.

6. *Amharic* (https://web.archive.org/web/20120801064148/http://www.bibleinmylanguage.com/Amharic_Bibles_Amharic_New_Testaments_Amharic_Gospels.html) (angol nyelven). Bible In My Language. [2012. augusztus 1-i dátummal az eredetiből (http://www.bibleinmylanguage.com/Amharic_Bibles_Amharic_New_Testaments_Amharic_Gospels.html) archiválva]. (Hozzáférés: 2012. augusztus 17.)
7. *Amharic* (https://web.archive.org/web/20120720094655/http://multilingualbooks.com/amharic.html) (angol nyelven). MultiLingualBooks.com. [2012. július 20-i dátummal az eredetiből (http://multilingualbooks.com/amharic.html) archiválva]. (Hozzáférés: 2012. augusztus 17.)
8. *FSI Language Courses: Amharic Basic Course* (https://web.archive.org/web/20120815053253/http://fsi-language-courses.org/Content.php?page=Amharic) (angol nyelven). fsi-language-courses.org. [2012. augusztus 15-i dátummal az eredetiből (http://fsi-language-courses.org/Content.php?page=Amharic) archiválva]. (Hozzáférés: 2012. augusztus 17.)

Irodalom

- Dobos Károly Dániel: Sém fiai – A sémi nyelvek és a sémi írásrendszerek története (Pázmány Egyetem eKiadó és Szent István Társulat: Budapest, 2013) 339-340.

További információk

-
- A Wikimédia Commons tartalmaz **Amhara nyelv** témájú kategóriát.

Kapcsolódó szócikkek

- Etiópia nyelvei